

महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन
अधिनियम, १९७५ कलम ८ च्या पोट-कलम (३)
च्या खंड (अ) च्या उपखंड (सहा) आणि पोट-
कलम (५) च्या खंड (ब) नुसार वृक्षाचे वय
निर्धारित करण्याचे निकष आणि पद्धत याबाबतची
अधिसूचना

महाराष्ट्र शासन
पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग
शासन निर्णय क्रमांक वृक्षअ २०२१ / प्र.क्र.४० / तां.क. ४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
दिनांक : २२ सप्टेंबर, २०२१

शासन निर्णय:

सोबतची शासकीय अधिसूचना महाराष्ट्र शासन राजपत्रामध्ये प्रसिध्द करण्यात यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु. कि. निकम)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४००० ३२
- २) मा. मंत्री, पर्यावरण व वातावरणीय बदल यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- ३) मा. राज्यमंत्री, पर्यावरण व वातावरणीय बदल यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- ४) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई ४०००३२
- ५) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई ४०००३२
- ६) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद / विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ७) मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ८) मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ९) अपर मुख्य सचिव, (नवि १), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- १०) प्रधान सचिव, (नवि २), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- ११) प्रधान सचिव, पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- १२) प्रधान सचिव (वने) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
- १३) अध्यक्ष, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
- १४) सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
- १५) संचालक, (पर्यावरण), पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग, मंत्रालय, मुंबई

प्रति,

- १) विभागीय आयुक्त (सर्व)
- २) जिल्हाधिकारी (सर्व)
- ३) आयुक्त, महारानगरपालिका (सर्व)
- ४) मुख्याधिकारी, नगर परिषद / नगर पंचायत (सर्व)
- ५) व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय, मुंबई
(त्यांना विनंती की, सोबतची अधिसूचना महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात प्रसिध्द करून त्याच्या २५ प्रती या विभागास पाठविण्यात याव्यात.)
- ६) निवडनस्ती (तां.क.४)

अधिसूचना

पर्यावरण व वातावरणीय बदल विभाग
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
दिनांक : २२ सप्टेंबर, २०२१

महाराष्ट्र (नागरी
क्षेत्रे) झाडांचे
संरक्षण व जतन
अधिनियम,
१९७५.

क्रमांक वृक्षअ २०२१ / प्र.क्र.४०/ तां.क. ४.- महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे)
झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५ (१९७५ चा महा. ४४)
याच्या कलम ८ च्या पोट-कलम (३) च्या खंड (अ) च्या उपखंड (सहा)
आणि पोट-कलम (५) च्या खंड (ब) याद्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा
वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे उक्त अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी
वृक्षांचे वय निर्धारित करण्यासाठी पुढील निकष व पद्धत अधिसूचित करित
आहे :-

वृक्षाचे वय पुढील पद्धतींचा वापर करून निर्धारित करता येईल :-

पद्धत १.- (एक) वृक्षाचे लेखी अभिलेख उपलब्ध असल्यास, वृक्षाचे वय,
वृक्ष लागवडीचे वर्ष किंवा वृक्षाचे वय नमूद करणाऱ्या उपलब्ध
अभिलेखांच्या आधारे निर्धारित करता येईल; किंवा
(दोन) लेखी अभिलेख उपलब्ध नसल्यास, वृक्षाचे वय साक्षीदारांची
अभिसाक्ष नोंदवून निर्धारित करता येईल.

पद्धत २.- प्रजातीच्या विशिष्ट वाढीच्या घटकाद्वारे वृक्षाच्या व्यासास
गुणणे. उदा. काही प्रजातीच्या वाढीचे घटक या सोबत जोडलेल्या
जोडपत्र- १ मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे आहेत.

पद्धत ३.- इन्क्रिमेंट बोअरर या उपकरणाच्या वापराचा अंतर्भाव असलेल्या पद्धतीवर आधारित. ही पद्धत नवीन असल्याने, स्थानिक वृक्ष प्राधिकरणाद्वारे कौशल्य विकसित होईपर्यंत, स्थानिक वन अधिकाऱ्यांच्या तज्ञ मार्गदर्शनाखाली कार्यान्वित करावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु. कि. निकम)
शासनाचे सह सचिव

जोडपत्र-एक

वाढीचा घटकाचा वापर करून वृक्षाचे वय निर्धारित करण्याचे टप्पे:

- १) जमिनीपासून सुमारे साडेचार फूट उंचीवर मोजपट्टीचा (टेप) वापर करून वृक्षाचा परीघ (इंचात) मोजणे.
- २) वृक्षाचा व्यास (इंच मध्ये) काढण्यासाठी परिघाचा वापर करणे. (व्यास काढण्याचे सूत्र आहे: व्यास = परीघ भागीले ३.१४)
- ३) वाढीच्या घटकाने व्यासाला गुणून वृक्षाचे अंदाजित वय काढणे.

उदा. २० इंचाचा परिघ आणि वाढीचा घटक ३.० असलेल्या वृक्षाकरीता.

- व्यास = $20 / 3.14 = 6.369$.
- वृक्षाचे वय = व्यास * वाढीचा घटक = $6.369 * 3 = 19.107$
- वृक्षाचे वय १९ वर्षे आहे.

महाराष्ट्रातील काही सर्वसाधारण वृक्षांच्या प्रजातीच्या वाढचे घटक:

प्रजाती	वाढचे घटक
साल	७.४७
सागवान	३.०३

NOTIFICATION

Environment and Climate Change,
Department,
Madama Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mantralaya,
Mumbai 400 032.
Dated the 22nd September, 2021.

Maharashtra
(Urban Areas)
Protection and
Preservation of
Trees Act, 1975.

No.vrukshaa 2021/CR40/TC-4 .- In exercise of the powers conferred by sub-clause (vi) of clause (a) of sub-section (3) and clause (b) of sub-section (5) of section 8 of the Maharashtra (Urban Areas) Protection and Preservation of Trees Act, 1975 (Mah. XLIV of 1975), the Government of Maharashtra hereby notifies the following criteria and method to determine age of the tree as given below, for the purposes of the said Act, namely:-

Age of the tree can be determined by using following methods, namely:-

Method-1.- (i) In case of the written records of the tree are available, age of the tree may be determined on the basis of available records indicating year of plantation of the tree or age of the tree; or

(ii) In case of the written records are not available, age of the tree may be determined with the help of recorded witness testimony.

Method-2.- Multiplying diameter of the tree by species specific growth factor e.g. growth factor of some species is as defined in the *Annexure-I* appended herewith.

Method-3.- Based on method involving use of increment borer instrument. This method, being a new method, need to be executed under expert guidance of local forest officials till the time expertise is developed by the local tree authority.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

(S. K. Nikam)
Joint Secretary to Government.

Annexure-I

Steps to determine age of the tree using growth factor:-

1. Measure circumference (in inches) of the tree using measuring tape at about four and a half feet above the ground.

2. Use the circumference to find the diameter (in inches) of the tree. (The formula for finding diameter is: Diameter = circumference divided by 3.14).

3. Estimate the age of the tree by multiplying the diameter by the growth factor.

e. g. for a tree with circumference of 20 inches and growth factor of 3.0

- Diameter = $20 / 3.14 = 6.369$.
- Age of the tree = diameter * growth factor = $6.369 * 3 = 19.108$
- The tree is 19 years old.

Growth Factors:for few common tree species in Maharashtra:-

Species	Growth Factor
Sal	7.47
Teak	3.03